

Toetsbeleid

Versie 5, vastgesteld 10 november 2023

1. Inleiding

Het doel van toetsen is antwoord te krijgen op de vraag in hoeverre een leerling op een bepaald moment de lesstof beheerst en hoe hij zich verder kan ontwikkelen. **In dit document gebruiken we de benaming toets voor elke evaluatievorm waarbij een leerling op een vastgesteld tijdstip en/of binnen een vastgestelde tijd een taak uitvoert.** In de praktijk worden hier benamingen als toets, proefwerk, S.O., praktische opdracht of werkstuk voor gebruikt. Met deze benamingen geven docenten aan welke weging aan de toets wordt toegekend.

We onderscheiden twee soorten toetsen:

1. De formatieve toets: een toets die gebruikt wordt als leer- of instructiemiddel. Met een formatieve toets krijgen we zicht op de mate waarin de leerling de leerstof beheerst.
2. De summatieve toets: een toets die een beoordeling geeft van de mate waarin de leerling de leerstof beheerst.

1.1. RTTI

Om het leerproces van de leerlingen uitwisselbaar, transparant, en beter stuurbaar te maken, gebruiken wij het RTTI-systeem. RTTI is een cognitieve classificatie die enerzijds ontwikkeld is vanuit de onderwijskundige lespraktijk, en anderzijds vanuit bestaande systematische indelingen zoals bijvoorbeeld de taxonomie van Bloom. Het RTTI-systeem gaat uit van ontwikkeling op verschillende niveaus. Op cognitief gebied worden de volgende niveaus onderscheiden:

- R : reproductie
- T1 : toepassingsgericht niveau 1 (training)
- T2 : toepassingsgericht niveau 2 (transfer)
- I : inzicht

Deze niveaus zien we terug in de lessen, in de opdrachten die de leerlingen ter verwerking maken en in de toetsen. Met RTTI kunnen we onze toetsen (en onze lessen) laten functioneren als een krachtiger leermiddel en krijgen we meer inzicht in de ontwikkeling van de leerling.

Voor elk vak is in het Programma van Toetsing en Doorstroom (PTD) de optimale verhouding op RTTI per jaarlaag vastgesteld. Dit PTD is opgenomen in het vakplan.

Minimaal één summatieve toets per lesblok wordt door de docent gemarkeerd op RTTI, hierbij uitgaand van de verhouding op RTTI die door de sectie is vastgelegd in het PTD. RTTI-toetsen worden ingevoerd in RTTI-online. Voor meer informatie over RTTI verwijzen we naar het [Handboek RTTI](#) dat aan elke docent is uitgereikt.

1.2 Betrouwbaarheid

Op basis van een toets willen we tot een beoordeling komen die houdbaar, gedegen en beargumenteerbaar is.

De betrouwbaarheid van een toets is afhankelijk van:

- De objectiviteit van scoring en waardering. (Geven docenten onafhankelijk van elkaar dezelfde beoordeling?)
- De moeilijkheidsgraad: een juiste mix in de moeilijkheidsgraad van de vragen.
- De differentiatiegraad: aan de scores per vraag kun je de verschillen in beheersing van de stof duidelijk zien.
- De lengte van de toets: de toets bevat voldoende opgaven om een betrouwbaar oordeel te kunnen vellen.
- De specificiteit van de toets: leerlingen halen hogere scores naarmate zij de leerstof beter beheersen.
- De omstandigheden waaronder de toets gemaakt wordt: er is lawaai, het is te warm, er loopt een docent voortdurend storend heen en weer, surveillanten staan te praten of zitten voor zichzelf te werken, er kan volop gespiekt worden, etc.
- De leerling: wanneer de leerling ongemotiveerd is of ongeconcentreerd het werk maakt of onvoldoende is voorbereid (langdurig zieke docent, docent die slecht lesgeeft, problemen thuis, etc.), is te verwachten dat het resultaat van de toetsing geen adequate afspiegeling is van de werkelijke vaardigheid van de leerling.

1.3 Validiteit

Een toets is valide als deze meet wat je ermee wilde meten. Een valide toets maakt het mogelijk een gefundeerde uitspraak te doen over de mate waarin de leerdoelen gerealiseerd zijn. Hiervoor is het nodig dat de toets de leerstof dekt (inhoudsvaliditeit)

Over eenzelfde inhoud kan men echter verschillende toetsvragen stellen, dus het is ook nodig dat de toets een beroep doet op die vaardigheden en cognitieve niveaus waarop de leerstof beheerst dient te worden. (begripsvaliditeit) Vragen en opdrachten moeten dus een representatieve steekproef vormen van de leerdoelen (naar leerstof en cognitieve niveaus) en verrichte studieactiviteiten.

1.4 Transparantie

Een leerling dient vooraf te weten waarop hij getoetst wordt en hoe het werk wordt beoordeeld. Een transparante toets stelt de leerlingen niet voor verrassingen. Ze zijn van te voren voldoende op de hoogte om welke leerstof het gaat en op welke cognitieve niveaus ze deze moeten beheersen. Verder weten ze hoe er beoordeeld gaat worden.

Dit houdt in dat er bij de opgaven per vraag wordt aangegeven hoeveel punten er te behalen zijn.

Tot de transparantie behoort ook het teruggeven van het werk met een beoordelingskader, waarmee de leerling kan nagaan hoe het werk is gecorrigeerd en of dit goed is gebeurd. Ook de toetsinstructie die bij de afname van de toets wordt verstrekt moet duidelijk zijn en valt onder de transparantie-eis. Dit geldt vanzelfsprekend ook voor de eenduidigheid van de vragen en lay-out.

De check- en ontwerplijst toetsen is een hulpmiddel om na te gaan of een toets voldoende betrouwbaar, valide en transparant is. Deze check- en ontwerplijst is te vinden in het Handboek RTTI .

1.5 De praktijk

De toetsing dient aan de bovengenoemde eisen ten aanzien van betrouwbaarheid, validiteit en transparantie te voldoen. In hoeverre een toets hieraan in voldoende mate voldoet, zal per toets bekeken moeten worden.

De school hanteert in het kader van de resultaatbewaking de vuistregel dat **de docent in de volgende gevallen contact opneemt met de teamleider:**

- Wanneer bij een toets het gemiddelde cijfer lager dan een 6,0 is of 20% van de leerlingen een cijfer lager dan 5,0 heeft.
- Wanneer het gemiddelde rapportcijfer voor een klas of lesgroep (bovenbouw) onvoldoende (lager dan 6,0) dreigt te worden of meer dan 20% van de cijfers lager dan 5,0 is.

Voor elke toets geldt dat deze ook bekeken is door een sectiegenoot.

Het gaat hierbij zowel om de opgaven als de waardering per vraag en de normering. Ook dient gekeken te worden naar de verschillende vraagniveaus op RTTI.

Bij vooraf vastgestelde normering wordt altijd, samen met een sectiegenoot en indien nodig na overleg met de teamleider, gekeken of die bijstelling behoeft.

Elke toets wordt voorzien van een voorblad (zie [bijlage 1](#)).

1.6 Cijferanalyse

Na elke periode worden in het kader van de kwaliteitszorg de ingeleverde cijfers geanalyseerd door de teamleider en besproken binnen het MT. Voor deze analyses wordt gebruik gemaakt van de data uit Cum Laude. Als de resultaten van de analyse daartoe aanleiding geven, neemt de schoolleiding contact op met de sectievoorzitter en/of de betrokken vakdocent. De eerste verantwoordelijkheid ligt echter bij de vakdocent.

2. Afspraken voor summatieve toetsing

Het toetsbeleid is niet van toepassing op de leerlingen die een PTA (Programma van Toetsing en Afsluiting) volgen. Voor deze leerlingen gelden de bepalingen zoals vastgelegd in het examenreglement en het programma van toetsing en afsluiting.

We leven de volgende afspraken na:

1. Aan een toets kunnen de volgende wegingen worden toegekend: 1, 2, 4. De weging is afhankelijk van de hoeveelheid lesstof die in deze toets gemeten wordt, evenals van de voorbereidingstijd voor deze toets.
2. Alle secties nemen in het vakplan het Programma voor Toetsing op. In dit Programma voor Toetsing staan de toetsen vermeld die per lesblok worden afgenomen.
3. Er wordt minimaal één RTTI-toets per periode afgenomen.
4. Het aantal summatieve toetsen bedraagt voor de eerste en tweede klassen maximaal vijf per week en voor klas 3 zes per week. Op toetsen waarvoor geen voorbereidingstijd nodig is, heeft deze regel geen betrekking. Voor alle leerjaren geldt: niet meer dan 2 toetsen met weging 4 per dag. De leerlingen melden afwijkingen zo nodig bij hun mentor. De docent houdt bij het plannen van een toets rekening met reeds opgegeven toetsen. Toetsen dienen minimaal één week voor de toetsdatum in SOM vermeld te worden.
Deze regels zijn niet van toepassing op de herkansingen.
Voor elk vak wordt één toets opgenomen in het rooster van de toetsweek aan het einde van het schooljaar. Hierop zijn uitzonderingen mogelijk, in overleg met de teamleider.

5. Herkansingen:
Proefwerken met weging 4 kunnen herkansbaar zijn. Een leerling die een toets herkanst, moet altijd de eerste versie van deze toets hebben ingezien. Herkansingen moeten worden gemaakt in de lesperiode waarin de oorspronkelijke toets is afgenomen.
Leerlingen uit **klas 1** hebben recht op één herkansing voor een toets. Dit eventueel ter verbetering van het behaalde cijfer. Het cijfer van de herkansing telt, ook als dat lager is dan het oorspronkelijke cijfer.
Leerlingen van **klas 2** hebben recht op één herkansing per vak per blok. Ook hierbij geldt dat het laatste cijfer telt. Een leerling kan via de mentor per periode voor één vak een extra herkansing aanvragen voor een toets uit die periode. Een toets mag niet twee keer herkanst worden.
Leerlingen **uit klas 3** hebben recht op twee herkansingen naar keuze per blok; hierbij geldt het hoogste cijfer. Het herkansingsmoment voor klas 3 vindt gelijktijdig plaats met het herkansingsmoment van de examenklassen. Vanaf klas 3 vragen de leerlingen een herkansing aan met een herkansingsformulier.
Een leerling kan niet zonder overleg met de teamleider worden uitgesloten van een herkansing.
6. Na een vakantieperiode van minstens 1 week geldt de eerste schooldag als een toetsvrije dag.
7. Bij alle grotere en kleinere problemen inzake toetsen, is de mentor na de betrokken vakdocent de eerst aangewezen persoon, bij wie de leerlingen terecht kunnen. Mochten de problemen niet door de mentor en / of de vakdocent kunnen worden opgelost, dan nemen zij contact op met de teamleider van de betreffende klas.
8. Leerlingen die ongeoorloofd afwezig zijn tijdens een toetsmoment, krijgen het cijfer 1 voor deze toets. Deze toets mag niet ingehaald worden.
9. Leerlingen die door ziekte of een andere vorm van overmacht een toets hebben verzuimd, melden zich bij terugkomst op school tijdens de eerste les van het vak bij de desbetreffende docent om een afspraak te maken voor het inhalen van deze toets... Wanneer de reden van afwezigheid van tevoren bekend is, moet de leerling dit tijdig met de docent bespreken. Als een leerling een toets gemist heeft, vult de docent een asterisk (*) in.
10. Bij afwezigheid van de docent gaat de toets in principe door. De waarnemer surveilleert. Indien er geen toets voorhanden is, geeft de docent bij terugkeer de nieuwe datum aan na overleg met de teamleider.
11. Docenten maken tenminste één week voor de toets aan leerlingen en via SOM bekend, over welke leerstof de toets zal gaan. Een summatieve toets die niet één week voor de toetsafname in SOM vermeld staat, kan in principe niet worden afgenomen.
12. Opdrachten voor het maken van verslagen, het opstellen van werkstukken e.d. worden door docenten ruim voor de inleverdatum gegeven. Inlevermomenten worden vermeld in SOM.
13. Leerlingen die een boekverslag, praktische opdracht of een andersoortig werkstuk niet op de afgesproken dag inleveren, blijven op school om dit werkstuk af te maken. Uiterlijk om 17.00u diezelfde dag levert de leerling het werk in. Dit wordt beoordeeld, volgens het vooraf bepaalde correctiemodel. Er wordt geen uitstel verleend. Er worden geen punten in mindering gebracht als de leerling het werk te laat inlevert. Leerlingen die wegens ziekte een werkstuk niet kunnen inleveren, doen dit op de eerste dag dat ze weer op school zijn.

14. Correctie:
De docent corrigeert het gemaakte werk, bespreekt dit met de leerlingen en vermeldt de resultaten na bespreking uiterlijk binnen 10 schooldagen in het leerlingvolgsysteem.
Opstellen, verslagen, werkstukken e.d. moeten binnen 4 weken gecorrigeerd zijn en besproken met de leerlingen.
15. Het gemaakte werk wordt aan de leerling gegeven. Indien in bijzondere gevallen de toets en/of het gemaakte werk niet mee naar huis mag worden genomen, mag het na overleg van de betreffende docent met de teamleider, wel door de ouders en de leerling worden ingezien.
16. De waardering voor een toets geschiedt op basis van cijfers, variërend van 1 tot 10. Het vak lichamelijke opvoeding is hierop een uitzondering.
17. Het rapportcijfer mag niet op grond van slechts één toets worden vastgesteld. Per rapportperiode moet minimaal 1 herkansbare weging-4 toets worden afgenomen. Uitzonderingen hierop zijn slechts mogelijk wanneer dit in het door het MT goedgekeurde programma voor toetsing is opgenomen.
18. De cijfers voor toetsen en overhoringen worden op 1 decimaal afgerond.
19. Dyslectische leerlingen hebben recht op tijdsverlenging bij toetsen: Bij een toets van 45 maximaal 10 minuten verlenging, bij een toets van 60 minuten maximaal 15 minuten verlenging en bij een toets van 90 minuten maximaal 20 minuten verlenging.
20. Toetsen in de toetsweek aan het einde van het schooljaar zijn niet herkansbaar voor klas 1 en 2. Voor klas 3 geldt voor deze toetsen de reguliere herkansingsregel.
21. Drie weken voor de toetsweek krijgen de leerlingen het toetsrooster. De toetsplanner is opgenomen in de agenda en wordt door de leerlingen ingevuld.
22. Tijdens de week voorafgaand aan de toetsweek mag geen toets worden gegeven waarbij voorbereidingstijd nodig is (lees-en luistertoetsen mogen wel). Dit geldt ook voor praktische opdrachten. Uitzonderingen zijn mogelijk na overleg met de teamleider. Inhaaltoetsen mogen in deze week wel worden afgenomen, herkansingen niet.
23. Voor klas 1 t/m 3 geldt dat de cijfers van de toetsweek niet vóór de laatste dag van de toetsweek gepubliceerd mogen worden.
24. Het gebruik van multimedia-apparaten of andere digitale hulpmiddelen is zonder uitdrukkelijke toestemming van de docent of surveillant tijdens toetsmomenten niet toegestaan. Het gebruik of de aanwezigheid van dergelijke hulpmiddelen kan worden beschouwd als 'frauderen'. Tijdens toetsmomenten en toetsbesprekingen staan alle telefoons uit en gaan alle horloges in de tas.
25. Aan een leerling die fraudeert bij een toets, wordt het cijfer 1 toegekend. Leerlingen uit klas 1 en 2 mogen deze toets niet herkansen.
26. Voor lichamelijke oefening hebben alle behaalde beoordelingen een gelijke weging. Leerlingen die niet kunnen deelnemen aan de lessen L.O. maken een vervangende opdracht waarvoor een beoordeling wordt gegeven die als rapportcijfer geldt.

Bijlage 1: toetsvoorblad

Vak	
Onderdeel / toetscode	
Klas/cohort	
Datum	
Toegestane tijd	... min (+ ... min voor tijdsverlenging)
<hr/>	
Deze toets bestaat uit:	Meerkeuzevragen: Open vragen: Overige vragen:
Totaal aantal vragen	
Totaal aantal punten	
Cesuur	N = 1 ... punten = 5,5
<hr/>	
Aantal pagina's	
Werkblad/ antwoordblad	☐ Ja ☐ Nee
Toegestane hulpmiddelen	
Constructeur/ controleur	
Opmerkingen	

Let op de volgende basisafspraken bij het beantwoorden van je vragen. Het niet hanteren van deze afspraken kan leiden tot puntaftrek:

- hoofdlettergebruik, interpunctie, zinsopbouw en leesbaarheid
- gemaakte taal en-spelfouten
- bij verzoek in te vullen antwoord als: vul in: A, B, C of D geen toelichting wanneer hier niet expliciet om gevraagd wordt
- citeren volgens regel: eerste twee woorden en laatste twee woorden van citaat aangeven én regelaanduiding
- wanneer gevraagd wordt om omcirkeling, is iedere andere aanduiding fout
- bij gebruik rekenmachine, niet alleen antwoord maar hele berekening noteren
- indien een rechte lijn getekend / een tekening gemaakt dient te worden gebruik geodriehoek / liniaal / potlood.

Voor leerlingen met dyslexie geldt ook:

- *overschrijffouten tellen mee als spelfouten*
- *afspraken toepassen*

Bijlage 2: tekst en letters montessorirapport

Rapportletters en OMZA

Op het rapport geeft elke vakdocent behalve cijfers, ook een beoordeling van de leerkenmerken en gedragsaspecten van de leerling.

Een **positieve** beoordeling wordt aangegeven door:

- een ++
- een letter voorafgegaan door een +
- een +

Een **negatieve** beoordeling wordt aangegeven met:

- een letter (wanneer een docent het als punt van aandacht signaleert)
- een letter voorafgegaan door een – (wanneer een docent zich ernstig zorgen maakt)

NB. ‘+ met letter’ kunnen we geven als het betreffende onderdeel er positief uitspringt, maar nog niet goed genoeg is om voor de hele rubriek een ‘++’ te geven.

Opmerkingen:

- In het overzicht van waarneembaar gedrag staan voorbeelden van gedragingen vermeld die passen bij de verschillende letters die op het rapport kunnen zijn weergegeven. Heb je er vragen over: ga in gesprek met je docent.
- In de brugklassen wordt het letterrapport op Havoniveau ingevuld.

Voorbeelden van waarneembaar gedrag

Organisatievermogen

A	Leerwerk	-je hebt de stof geleerd
B	deadlines	-je komt afspraken na -je kunt plannen en volgt je planning -maakwerk en praktijkopdrachten heb je op tijd af
C	klaar voor de start!	-je komt op tijd -je hebt een goede starthouding in de les -je hebt altijd Som-inlog en lesbenodigdheden paraat -je vergeet zelden of nooit (minder dan twee keer per blok) boeken, materialen, agenda enz.

Meedoen

D	inzet tijdens de les	-je neemt pro-actief deel aan de les -je onderzoekt zelf wat er geleerd/ gedaan moet worden -je toont je gedisciplineerd -je toont je onderzoekend / nieuwsgierig en zoekt de uitdaging
E	concentratie	-je volgt de les aandachtig -je richt je aandacht uitsluitend op de stof -je toont je geconcentreerd tijdens uitleg of zelfstandig werken
F	interactie met docent	-je respecteert de docent -je maakt contact met de docent
G	interactie met medeleerlingen	-je toont respect voor / interesse in medeleerlingen -je gaat respectvol om met spullen van medeleerlingen -je draagt bij aan een prettige (werk)sfeer in de klas -je helpt medeleerlingen -je erkent de eigenheid van iedereen als individu en respecteert dat er soms verschil zit in aanpak
H	Samenwerking	-je toont initiatief -je toont je verantwoordelijk voor het groepsproces en het eindresultaat -je haalt het beste uit jezelf én de ander(en) -je geeft feedback -je past na kritische feedback zo nodig je gedrag / projectaandeel aan -je komt afspraken na

Zelfontplooiing

I	Abstractie- vermogen	<ul style="list-style-type: none"> -je hebt zelden extra uitleg nodig -je maakt goed overwogen <i>vervolgstappen</i> op feedback / tips van de docent -je legt verbanden en past eerder opgedane kennis zelfstandig toe op nieuwe stof -je kunt zelf alternatieve leerstrategieën bedenken -je kunt abstracte begrippen hanteren
J	Zelfverzekerd- heid	<ul style="list-style-type: none"> -je komt op voor je mening en kunt die met argumenten onderbouwen -je toont je eigenheid -je toont initiatief -je gaat uitdagingen aan -je maakt toetsen op het afgesproken moment -je presenteert je goed voor een groep
K	Reflectie- vermogen t.a.v. werk	<ul style="list-style-type: none"> -je denkt mee over wat je kunt doen om je leerproces/studievoortgang te verbeteren -je weet wat je sterke en zwakke punten zijn -je kunt nauwkeurig aangeven waar je hulp bij nodig hebt -je kunt doelen stellen / verbeterpunten aangeven
L	Reflectie- vermogen t.a.v. gedrag	<ul style="list-style-type: none"> -je respecteert grenzen -je (er)kent je eigen aandeel in conflictsituaties -je kunt kritiek hanteren en voelt je niet als persoon aangevallen -je past na kritische feedback je gedrag aan -je kunt verwoorden waar je hulp bij nodig hebt -je kent je sterke en zwakke punten -je respecteert de leeromgeving

Autonomie

M	werktempo	<ul style="list-style-type: none"> -je hebt je werk af binnen de gestelde en/of te verwachten tijd -je bent op tijd klaar met een toets
N	niveau	<ul style="list-style-type: none"> -je hebt voldoende inzicht in de stof -je hebt inzicht in de geleerde stof -je kunt de geleerde stof in nieuwe situaties toepassen
O	Studielast- bestendig- heid	<ul style="list-style-type: none"> -je kunt prioriteiten stellen -je kunt goed omgaan met piekbelasting -je houdt overzicht over de werkzaamheden die nog op je programma staan
P	doorzettings- vermogen	<ul style="list-style-type: none"> -je toont je eigenaar van het probleem -je houdt vol, ook al zit het tegen
Q	Zelfstandig- heid	<ul style="list-style-type: none"> -je gaat zelf op zoek naar antwoorden -je vraagt hulp als dat nodig is -je kunt goed zelfstandig functioneren -je maakt bewuste keuzes en kunt die goed beargumenteren
X	aanwezigheid	Je was dit blok te weinig aanwezig om een onderbouwd oordeel te geven t.a.v. (veel van de) in deze tabel genoemde punten.

Herkansingen: percentage door de leerling herkanste toetsen